

BABITS MIHÁLY

Szerző dezs

Irodalom tétel

Babits Mihály

1. Fábrián Márton

előadása

Elsősorban azokat a Babits verseket

próbáltam meg

rendszerezni, amelyeket nevezhetünk ars poetica verseknek. Az

életrajz

ismeretében összeállítottam

öt korszakot. Az ars poetica írásnak

több oka van.

Az egyik oka mindenképpen az, hogy minden művész

számára elég nagy probléma

maga az alkotás, az alkotás funkciója,

célja, ezt igyekeznek valamilyen módon

megfogalmazni. Horatius írta az Ars poetica című

verset, ami alapján

megszületett ez a műfaj. Minden ember

életében sokszor következnek be

fordulópontok. Olyan krízishelyzetek, amivel

szembesülniük kell és ilyenkor

ezek a helyzetek esetleg arra készítetik őket, hogy

számot vessenek addigi életükkel,

pályafutásukkal. A múlt alkalommal Ady

kapcsán is beszéltünk arról,

hogy

valamikor ez a válság, ez a krízis

annyira súlyos, hogy az embernek föl kell

adnia azt a szerepet, amit magának választott

és új szerepet kell vállalnia.

egy költő számára a legalkalmasabb erre

az ars poetica írása.

Az öt korszak első

része a fiatal Babits költészete. Babits

Mihály pályakezdése a

század első évtizedére esik, ennek az

első évtizednek

kulturális szempontból jelentős

előzményei vannak irodalom és

filozófia terén.

Babits számára ezek a művek

meghatározó élmények

voltak, nagyon erőteljesen

érezzük a fiatal Babits

költészetén az ő hatásukat.

Az egyik fő kérdés

filozófiai, ismeretelméleti probléma,

ennek is a középpontjában olyan

kérdés

áll, mint az idő, az idő végtelensége,

illetve az emberi lét

végességének

ellentmondásai. A másik

problémakör saját

személyisége,

létkérdései, ez az a

problémakör, amit talán úgy lehetne nevezni, hogy nem csak a művészethez, az alkotáshoz való viszony a probléma, hanem a társadalomhoz való viszony is. A két témához illeszkedik két híres vers, az In horatium című vers, Babits első kötetének kezdő verse és a válaszó A lírikus epilógia, ami a kötet utolsó verse.

Ady kapcsán már volt szó a háborúról és arról a helyzetről, amit a háború teremt a háttországban élő művész számára. Babits egyrészt hívő ember volt, másrészt olyan ember, akit mindig is foglalkoztatott az emberek életével kapcsolatos kérdések. Nyilván a háború olyan helyzetet teremtett számára, amiben föladván azokat a dolgokat, amik az ő számára fontosak, egy kényszerű szerepben kell megjelenie, aminek a lényege elsősorban egy morális szerepvállalási kényszer, ez jelzi azt is, hogy az alkotás célja változik, módosul. Itt két verset említenék, az egyik a Húsvét előtt, a másik Fortissimo.

A világháború után a húszas években Babits visszavonul. Ez felfogható egy látványos kivonulásként is. A cél az, hogy rendezze életét, dolgait, erre egyetlen lehetőséget talál, a visszavonulást. Felmondja állásait, magányos életet él.

Értelemszerűen következik a számvetés, ennek a verse a Cigány a siralomházban, ami azért is nagyon fontos, mert jelzi azt az állapotot, amiben éli az életét.

Nagy változás következik be a harmincas években. Visszatérnek a fiatal Babits kérdései, ugyanolyan témákkal találkozunk, mint korábban. Ennek a legszebb példája a Mint különös hírmondó című vers.

Mindenképpen meg kell említeni az öregkori költészetét

Babitsnak és az ebben születő Jónás könyvét. Szemben Adyval a próféta

szerepvállalás egy kényszer, egy kötelesség, amit nem lehet elkerülni.

2. Babits Mihály szabadon választott

verse

A soha meg nem
 elégedés szavával kezdte
 kötetét, s kínzó
 elégedetlenséggel zárta a
 Lírikus epilógia
 című szonettben. Szintén ars poeticát
 megfogalmazó költemény, az In Horatiummal azonos
 témájú: ebben a versben
 is önmagát vizsgálhatja.
 A cím belső
 ellentétet sugall; míg a líra a lelki
 táj
 megjelenítésére alkalmas, addig az epilóg
 a számadás, a visszatekintés műfaja.
 Babits ebben a költeményében a
 szubjektív
 idealizmus problémáival viaskodik. Ez a
 filozófia feloldhatatlannak tartja a tudat
 és a lét ellentétét. Azt
 hirdeti, hogy az énen kívüli
 világról semmit sem
 tudhatunk, s még létezése sem
 bizonyítható, mert csak
 érzékszerveink kétes
 ismeretei adhatnak hírt róla. A költő
 győtri a világ
 megismerhetőségét tagadó
 világszemlélet,
 elfogadásába nem tud belenyugodni.
 Versformája szonett:
 két darab négysoros és két
 darab három
 soros versszakból áll, a sorok tizenegy
 szótagosak, jambikus lejtésűek.
 Szigorú
 szabályokhoz kötött, zárt
 szerkezetű műfaj, egy versszakba egy gondolat fér
 bele. Szervező ereje az ellentét.
 Az első
 strófában felhangzik a
 valóság és a vágy
 ellentmondó
 feszültsége: a mindenséget, az
 egész univerzumot megverselni vágyó
 költő csak
 az "én"-ről, önmagáról tud
 énekelni. Undorát
 érzékeltetik az
 "én"-hez kapcsolt újabb metaforák
 és a hasonlatok: "első s
 utolsó", "vak dióként
 dióban zárva lenni", "bűvös
 kör". Képei egyre konkrétabbak, a
 végtelenbe tartanak. Az
 "én"-nel szemben álló
 mindenség ezzel párhuzamosan egyre
 halványul,
 veszít
 konkrétságából. Ezt jelzi
 az igék határozottabbá
 válása is. Az első
 versszak még világosan beszél a
 mindenség létéről: "a
 mindenséget vágyom

versbe venni". A következőkben az "azt hiszem" már kétségbe vonja, megkérdőjelezi a mindenség létezését, valóságát. A harmadik versszak "jól tudom" igéje határozottan tagadja az énen kívüli világot: a vágy nyíla ugyan kiszökhet a bűvös körből, de hiába, mert a vágy "sejtése csalfa". A lélekben lezajló szenvedélyes vita előhívja az énhez kapcsolódó újabb metaforákat, hasonlatokat: "börtön", "alany és a tárgy", "ómega és az alfa". Az alfa és az ómega szimbolikája ugyanakkor az "én" világának végtelenségét is sejteti. A költeményben a világot megismerni vágyó ember kudarcra fogalmazódik meg, filozófiai síkon az agnoszticizmus gondolatával függ össze: az ember a világba önmagát látja bele, ezért nem szemlélheti magát tárgyilagosan és felülemelkedve.